herpy

GECKOR

Rock semaphore gecko

Pristurus rupestris

En liten, dagaktiv klippgecko från Hajarbergen i Oman och Irans kust, som krullar upp svansen över ryggen och signalerar med den. Den blir bara 5-7 cm lång inklusive svansen, och det finns mycket lite kunskap om skötseln.

Familj: Sphaerodactylidae Tidigare namn: *Pristurus rupestris iranicus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**5-7 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**5-8 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Klipplevande**
Biotop	**Halvöken och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**28-30 °C**
Värmeplats	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**20-22 °C**
Luftfuktighet	**30-40 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter och små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1 ägg**
Inkubation	**70-90 dagar** vid 28 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pristurus rupestris är en mycket liten gecko med slank kropp och en svans som är längre än huvud och kropp, hoptryckt från sidorna och hos hanarna med en tydlig kam av förstorade fjäll längs ovansidan och en mindre längs undersidan. Hos honorna är kammen svagare eller saknas. Ryggen har ingen förstorad mittkam. Kroppen mäter högst 27 mm från nos till kloak. Svansens längd har inte mätts i nyare undersökningar, eftersom många djur har förlorat eller regenererat svansen, så totallängden på 5-7 cm är en uppskattning utifrån kroppslängden.

Arten beskrevs 1874 av William Blanford. Länge räknades *P. rupestris* som en enda vitt spridd art från Arabien till Iran och Östafrika, men 2025 delades artkomplexet upp i fem arter: *P. rupestris* i snäv bemärkelse och de fyra nya arterna *Pristurus ali*, *Pristurus assareen*, *Pristurus feulneri* och *Pristurus omanensis*. Bestånden i Iran, som tidigare räknades som underarten *P. r. iranicus*, hör till *P. rupestris*. Djur i handeln under namnet *P. rupestris* kan tillhöra de avskilda arterna, och uppgifter i äldre litteratur kan handla om en annan art i komplexet. Artnamnet kommer av latinets *rupes*, klippa.

Arten är dagaktiv och kommunicerar med synliga signaler: den krullar upp svansen över ryggen, gör armhävningar och pumpar upp kroppen och trycker ihop den från sidorna.

Utbredning och livsmiljö

Pristurus rupestris i snäv bemärkelse lever i Hajarbergen i nordöstra Oman, från Ras al Hadd i öster till omkring 40 km norr om Wadi Jizzi-passet nära gränsen till Förenade arabemiraten, och längs Irans kust från Bushehr och ön Kharg i norr till nästan vid gränsen till Pakistan. Förekomsten i sydvästra Pakistan är osäker. I Oman har den hittats från havsnivå och upp till 2.115 m över havet på Jabal Shams.

Spridda bestånd i Qatar, Bahrain, östra Saudiarabien och på kusten i Förenade arabemiraten har sannolikt förts in med sten och byggmaterial, och det har ännu inte undersökts vilken art i komplexet de tillhör. De ingår inte i utbredningskartan. Arten är talrik och bedöms inte som hotad.

> **Naturlig utbredning:** Oman och Iran.

LIVSMILJÖ

Pristurus rupestris lever på klippor, stora stenar, trädrötter och stammar och på mänskliga konstruktioner som murar. Den är huvudsakligen dagaktiv, men kan vara aktiv efter solnedgången. Klimatet är torrt och varmt med stora skillnader mellan dag och natt, och i de högsta delarna av bergen är det markant svalare än i låglandet. Djuren söker skydd i springor och under stenar. Temperatur och luftfuktighet i livsmiljön har inte mätts för arten.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara mycket lite kunskap om skötseln av *Pristurus rupestris*. Skötselråden bygger på artens levnadssätt, klimatet i utbredningsområdet och den nära besläktade *Pristurus carteri*, som ställer samma krav på värme, ljus och torrhet. Siffrorna för temperatur, livslängd och kläckning är lånade från *P. carteri*.

Ett vuxet djur kan hållas i ett terrarium på 30 × 30 × 30 cm, men ett större terrarium ger en tydligare temperaturgradient och fler solplatser. Inred med travade platta stenar, skiffer och rötter, så att det uppstår springor på flera höjder. Stenar ska ligga stabilt och helst limmas fast, så att djuret inte kläms om det gräver under dem. Använd ett botten av fin sand blandad med jord.

Terrariet ska ha god ventilation och ett tättslutande lock, eftersom arten är mycket liten och snabb och kan pressa sig genom små öppningar.

Läs mer: Värme och temperatur

TEMPERATUR

Skapa en gradient med 28-30 °C i den svalare änden och en solplats på 40-45 °C under en liten spotlight. På natten får temperaturen sjunka till omkring 20-22 °C.

Använd termometrar i båda ändar och en infraröd termometer till solplatsen, och styr värmen med termostat. Söker djuret hela tiden skugga är solplatsen för varm.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luften ska vara torr, omkring 30-40 %. Ge en mycket låg skål med friskt vatten, eller lägg stenar i skålen, så att en liten gecko inte kan drunkna. Djuren dricker också vattendroppar, så spraya inredningen lätt en gång i veckan och låt den torka upp igen.

LJUS OCH UVB

P. rupestris är dagaktiv och solar sig, så den behöver kraftigt dagsljus och UVB över solplatsen, till exempel ett T5-rör med låg UVB-andel. Ferguson-zon 3 är en uppskattning för en liten, dagaktiv klippart som solar sig; zonen har inte mätts för arten. Se till att det finns skugga i resten av terrariet. Ha ljuset tänt 12 timmar om dagen på sommaren och 9-10 timmar på vintern, styrt av en timer, och byt UVB-röret enligt tillverkarens anvisningar.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Arten äter små leddjur. Ge hoppstjärtar, bananflugor, nykläckta syrsor och andra mycket små insekter som inte är bredare än djurets huvud. Mata vuxna djur varannan eller var tredje dag och ungdjur dagligen med så mycket som de hinner äta på 15-20 minuter, och ta bort resten. Pudra fodret lätt med kalk och vitaminer vid var annan utfodring. Födan i naturen har inte undersökts.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Pristurus rupestris är snabb och vaksam och lämpar sig inte för hantering, och svansen kan brytas av om djuret grips. Arten signalerar med svansen och med armhävningar och visar sig tydligt under dagtid. Hur djuren beter sig mot varandra i fångenskap är inte dokumenterat. Enskilt är den säkraste lösningen. Hålls ett par tillsammans ska terrariet vara större och ha många gömslen, och två hanar får inte hållas tillsammans.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Ålder och storlek vid könsmognad är inte dokumenterade för *P. rupestris*. Vänta med avel tills djuren är fullvuxna och honan är i god kondition.

PARNING

Parning i fångenskap är inte dokumenterad för *P. rupestris*. Hanarna signalerar med svansen och med armhävningar, men vilken roll signalerna spelar vid parningen har inte undersökts. Följ den första kontakten, och skilj djuren åt om hanen envist jagar honan.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger ett hårdskaligt ägg i taget och lägger i naturen ägg året runt. Hur ofta hon lägger är inte dokumenterat. Ge henne en liten äggläggningslåda med fuktig sand, och se till att hon får gott om kalk.

INKUBATION

Ruvningen är inte dokumenterad för *P. rupestris*. Räkna med 70-90 dagar vid 28 °C. Flytta äggen försiktigt, utan att vända dem, till lätt fuktig vermikulit, och håll temperaturen jämn.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Uppfödning av ungarna är inte dokumenterad. Ungarna är mycket små och behöver de allra minsta foderdjuren, som hoppstjärtar, bananflugor och nykläckta syrsor, samt kalk och UVB, så att de inte får skelettsjukdom.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns inga dokumenterade sjukdomar som är specifika för *Pristurus rupestris* i fångenskap. De typiska felen för små, dagaktiva ökengeckor är:

- För lite UVB och kalk, vilket kan ge mjuka skelettdelar och darrningar.
- För hög luftfuktighet och dålig ventilation, vilket ger hud- och luftvägsproblem.
- Överhettning under en för kraftig lampa utan svalt område.
- Förlorad svans vid stress eller fasthållning.
- Drunkning i för djupa vattenskålar.

Ett friskt djur är snabbt och vaksamt, har klara ögon och en fyllig svans. Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret går ner i vikt eller ligger slappt.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.